

Projekt: Den sorte hummers genkomst til nordvestjyske stenrev og som kulinarisk attraktion

1.1. Hvilken FLAG ansøger du under?

FLAG Nord

1.2. I hvilken eller hvilke kommune(r) finder projektet sted?

Hjørring

1.3. Projektitel

Angiv projektets titel (Maks 100 tegn): Den sorte hummers genkomst til nordvestjyske stenrev

Projektresumé

Projektet omhandler opdræt og senere udsætning af hummeryngel af sort hummer med henblik på at genskabe en større lokal bestand af sort hummer på de naturlige stengrunde i det kystnære farvand mellem Hirtshals og Løkken til gavn for erhvervsfiskeriet. Opdræt og udsætningsprojektet er et samarbejde mellem konsulenten, Nordsøen Oceanarium, Hirtshals og Lønstrup Fiskeriforeninger mfl. Projektet skal ligeledes gennem oplysning og markedsføring i lokalområdet og i samarbejde med lokale erhvervsdrivende (restauranter) føre til, at turister, der besøger området til enhver tid på udvalgte fiskerestauranter skal kunne opleve et måltid tilberedt med lokalt fangede hummere. Projektperioden på 2 år omfatter fangst af rognhummere, sikring mod rovdrift, opdræt og udsætning af juvenile hummere samt PR på projektets perspektiver. Projektet vil medvirke til at genskabe den naturlige rolle som hummeren historisk har haft i den nordjyske kyst, - fiskeri og madkultur samt understøtte fastholdelse af fiskerierhvervet i lokalmiljøet i Hjørring Kommune.

2.2. Hovedmålsætning fra Hav- og fiskeriudviklingsprogrammet

Mit projekt bidrager til at fremme job og vækstskabende erhvervsudvikling inden for den maritime økonomi

2.3. Indsatsområder (sæt gerne flere krydser)

Fremme erhvervsamarbejde med henblik på økonomisk vækst og jobskabelse inden for den maritime økonomi

Fremme af innovation inden for den maritime økonomi

Fremme af diversificering af den maritime økonomi

2.6. Overordnet projektbeskrivelse: Idé og formål

Fangsten og bestanden af sort hummer har siden 1970'erne været voldsomt faldende i Skagerrak og Kattegat og der drives i dag ikke et kommercielt fiskeri efter disse, men hummer fanges typisk som sporadisk bifangst i krabbegarn. Årsagerne til tilbagegangen er ikke kendt til bunds, men skyldes en række faktorer heriblandt manglende rekruttering af yngel, fangst af rognbærende hummere samt hummerens sene kønsmodenhed (aldrer 6-8 år) som er medvirkende til sårbarhed overfor fiskeri. Der er ligeledes ikke

fastlagt tilladte fangstmængder/kvoter eller fredningsbestemmelser for hummere i disse områder, men udelukkende mindstemål. Der har igennem de seneste år været arbejdet med en regional ide til etablering af et hummeropdræt med efterfølgende udsætning på kyststrækningen mellem Hirtshals og Løkken for at øge bestanden og muligt fiskeri. I 2012 fik Nordsøen Forskerpark en bevilling fra Vækstforum til et projektforberejdede arbejde med henblik på at klarlægge de videnskabelige og økonomiske krav og behov for etablering af klækkeri for sort hummer og til etablering af en mindre formidlingsdel. Rapporten konkluderede at det ville være en god ide at etablere et anlæg på Nordsøen Forskerpark for opnåelse af synergi vedr. formidling, øget turisme, involvering af forskningsrelaterede projekter & faglig ekspertise samt fiskerierhverv med henblik på at øge hummerbestanden regionalt og på sigt skabe muligheder for vækst og arbejdspladser. I 2013 blev en mindre udstilling oprettet på Nordsøen mht. formidling om levevis af sort hummer udbredelse og projektide og der blev bygget et mindre moderhummeranlæg til hold af rognhummere samt produceret de første larver. I 2013 påbegyndte DTU Aqua et 3 årigt projekt bl.a. med henblik på at opnå viden om ernæringsmæssige krav for larver af sort hummer og dermed mulighed for optimeret opdræt (bevilget af Nordisk Ministerråd). Forsøg viste, at det var muligt, at få en væsentlig del hummer larver til at udvikle sig til bundlevende hummere som muliggør egentlig udsætning. Det ansøgte projekt vil bidrage til at genskabe et historisk fiskeri på et bæredygtigt grundlag. Opdræt af hummere til udsætning baseres på nyeste viden vedr. klækkeri- og opdrætsanlæg og opdrætsmetoder. Projektet drives af Nordsøen Forskerpark i et nært samarbejde med det lokale erhvervsfiskeri, repræsenteret ved Hirtshals, Løkken og Lønstrup Fiskeriforeninger, lokale restauranter, repræsenteret ved Villa Vest og Lilleheden, samt Hirtshals Sportsdykkerklub og der skal træffes aftaler om bestands- og fiskeriregulering for at undgå rovdrift, fangst af rognhummer i sæson, opdræt og genudsætning af rognhummere. En begrænsning af fiskeriet i området samt udsætning af hummeryngel vil bidrage positivt til miljøet og skabe grobund for øget biodiversitet i områderne og skal kunne understøtte fiskeriet efter periodens afslut. Projektet vil skabe tæt samarbejde mellem forskningsinstitutioner og formidling/turisme på Nordsøen Forskerpark og Oceanarium og vil integrere bæredygtig akvakultur i hele værdikæden fra fiskeriet over distribution til restaurantlivet og generel kultur/naturturisme. Projektet vil tiltrække nye turister til Nordjylland og til lokalområdet.

2.7. Projektets aktiviteter

Det antages, at der vil gå 5-7 år, før udsætninger og andre fiskeribegrænsende tiltag vil have en effekt på bestandene af hummer i området. Dette baseret på tilsvarende projekter i andre lande, Norge, England, Skotland. Da den ansøgte projektperiode er 2 år, er det væsentligt at der efterfølgende findes projektmidler fra anden side til at fortsætte udsætningsarbejdet. Det vil også være efterfølgende at fiskere for alvor vil kunne drage direkte økonomisk fordel af fiskeriet og restauranter vil få øget salg på hummerprodukter.

Ansøgt projekt; Målsætninger de første 2 år:

1) Udvidelse af eksisterende anlæg på Nordsøen Forskerpark

De eksisterende faciliteter til hold af rognhummere udvides til hold af flere rognhummere, for således at kunne producere flere larver og have flere rognhummere i forskellige udviklingstrin. Anlægget opbygges således, at der kan holdes rognhummere dels ved naturlig havvandstemperatur og hummere under temperatur manipulation for at inducere ægmodning og klækning. Anlægget skal kunne holde minimum 15-20 rognhummere.

2) Anlæg: Der oprettes faciliteter til huse af Aquahive hummer opdrætsanlæg (indkøbt 2015, anlæg til produktion af bundlevende juvenile hummere), som drives af ansatte på Nordsøen under supervision af konsulenten. Anlægget forventes at producere op til 10.000 juvenile hummere (stadie >IV årligt) til udsætning.

3) Udsætning af hummeryngel: Udsætning, udsætningsmetodik og egnede stenrevslokaliteter: Omfatter 1-2 årlige udsætninger af producerede juvenile hummere på stenrev (Hirtshals, Løkken, Lønstrup) af størrelse (> Stadie IV). Undersøgelse og afprøvning af egnet udsætningsmetodik. Involvering af den lokale dykkerklub i Hirtshals til udsætning.

Formidling og markedsføring af projektet i Lønstrup, Løkken; Hirtshals og regionalt og nationalt; varetaget af Nordsøen Involvering af restauratører omkring aftagning og PR

Involvering af fiskeriforeninger mhp. fangst af rognhummere til opdræt, oplysning m.h.t projektets potentielle betydning, sikring mod overfiskeri af rognbærende hummere (hunner) og begrænsning af fiskeri i områder for udsætning.

Involvering af sportsdykkerklub mhp. udsætning og overvågning af bestand

2.9. Bidrag til FLAG udviklingsstrategiens målsætninger

Nærværende projekt vil skabe grobund for tiltrækning af turisme, en lokal grøn profil og forankring i regionen og skabe vækst. Visionen er et geografisk område, der vil kunne markedsføres som hummerområde. Turister, der besøger området skal til enhver tid kunne opleve et måltid tilberedt med lokalt fangede hummere. På længere sigt vil projektet bidrage til øget erhvervsfiskeri, der direkte og indirekte kan skabe indtægter og arbejdspladser baseret på et bæredygtigt fundament. Desuden er der tilknyttet formidlingsaktivitet på Nordsøen Oceanarium. I projektperioden vil det tætte samarbejde mellem fiskere, formidlings- og forskningsinstitutioner samt restauranter skabe opmærksomhed på hummere, lokalområdets værdi som turistdestination og som ophav til topkvalitetsfødevarer fra havet. Projektet er med til at udvikle fiskerimiljøet og understøtter desuden konkret fastholdelse af fiskerierhvervet som en del af den lokale kultur og erhvervsindtægt samt beskæftigelse.

2.10. Projektperioden (max 2 år)

Startdato Forventet slutdato

01-03-2018 01-03-2020

2.11. Tidsplan for projektets hovedaktiviteter

Aktivitet Forventet startdato Forventet slutdato

Udvidelse af eksisterende anlæg 01-03-2018 01-07-2018

Etablering af aquahive facilitet 01-08-2018 01-01-2019

Udsætning af hummeryngel og formidling samt involvering 01-11-2018 01-06-2019

Projektansættelser 630.000
Konsulentbistand xxxxx
Anlægsarbejder 30.000
Andre leverandørydelser 33.500
Materialer, inventar, udstyr og maskiner 191.000
Rejser/transport 0
Formidling og information 225.000
Andet 25.000
Total xxxxx
Samlede omkostninger xxxxxx

Målgruppe

I partnerskabet vil som ansøger indgå Nordsøen Forskerpark, som dels vil bidrage med facilitering og drift af yngel- og opdrætsanlæg, praktisk drift af anlæg, formidling til projektpartnere og erhvervsliv samt afholdelse af driftsudgifter efter udløb af projektperiode. Nordsøen Forskerpark rummer både forskningsinstitutioner, GTSer og mindre fiskevirksomheder og varetager koordinering af den regionale nordjyske fødevarerindsats specielt indenfor fisk og skaldyr. Forskerparken skaber de fysiske rammer for rådgivning og udvikling og er ikke mindst med til at formidle fiskeriets gode historier og samarbejde med turismesektoren. Den faglige biologiske, opdræts- og udsætningstekniske ekspertise bliver leveret af konsulenten. Konsulenten forventes at have stor erfaring med formidling, opdræt, opdrætsanlæg, udsætning og have en solid lokal forankring i fiskerierhvervet. Øvrige partnere er Hirtshals, Løkken og Lønstrup Fiskeriforeninger som vil bidrage med indfangning af rognhummere til projektet samt involvering af lokale fiskere mht. begrænsning af fiskeri i bestemte zoner og udsætningspladser. Lokale sportsdykkerklubber vil blive involveret mht. udsætninger.

Projektet vil have kraftig lokal forankring til kystområdet omkring Hirtshals, Lønstrup og Løkken med inddragelse af turistforeningerne. Projektet vil have faglig forankring i forsknings- og udviklingsmiljøet på Nordsøen Forskerpark og vil inddrage det lokale erhvervsliv. Endvidere vil projektet knytte sig til Nordsøen Oceanariums øgede fokus på Nordvestvendssysselens kystbyer med den nye udstilling Rejsen fra hav til land. Det langsigtede udkomme af projektet vil være bæredygtig bestandsophjælpning af sort hummer med potentiel positiv påvirkning på erhvervs fiskeriets indtjenings muligheder, rekreativt fiskeri, samt skabe synergi til turisme og markedsføring af området med lokale kulinariske madvarer og grundlag for merindtjening for lokale erhvervsdrivende. Resultaterne vil kunne skabe en mediebevågenhed, som vil række langt ud over det regionale område. Projektet vil løbende blive formidlet bredt til gastronomisk, zoologisk og kulturhistorisk interesserede.

5.2. Marketings-/kommunikationsplan

Nordsøen Forskerpark allokerer medarbejdertid til netværksopbygning, involvering af turismesektoren i både praktisk, konkret henseende samt i strategisk perspektiv. Dette igangsættes ved eventuel bevilling/projektopstart marts 2018. Projektet vil løbende blive understøttet af formidlingsaktiviteter og events, eksempelvis Hummerfestival i Lønstrup, Hirtshals Fiskefestival 2018 og 2019 (primo august begge år), undervisningsforløb på skoler og Nordsøen Oceanariums skoletjeneste (løbende), formidling ved Hirtshals Fiskefestival herunder inddragelse i restaurantkonkurrencen Local Cooking 2018 og 2019. Formidling bredt vil ske som led i Nordsøens promovning af projektet, projektets lokale forankring, relevans, bæredygtighed etc. Ved projektopstart juni 2017 udsendes pressemeddelelse og der følges op med pressemeddelelse ved projektets væsentligste milepæle. Produktion af hummerlarver, opfodring af yngel, tekniske aspekter og resultater samt udsætninger og øvrige resultater og fremdrift tænkes gennemført via pressemeddelelse, hjemmeside, turistforeninger, dagblade, regional TV mv. og populærgastronomiske medier som Politiken Mad, Berlingske MS og magasinet gastro. Forskningsbaseret formidling vil ske via konsulenten, via deltagelse i workshops og publicering i offentlige rapporter og internationale tidsskrifter.

6.2. Beskrivelse af lokale ressourcer

Projektet vil i høj grad involvere lokale ressourcer; Rognhummerne som fanges i det kystnære område udfør Hirtshals- Løkken danner grundlag for projektet til produktion af yngel til opformering og genudsætning. En vis del af de udsatte overlevende hummere vil senere indgå i fiskeriets fangster og være med til at markedsføre restaurationer og områdets kulinariske tiltrækning. Desuden som nævnt involverer projektet en række af lokale aktører, udover formidlingsdelen på Nordsøen, gerne lokal konsulent, Hirtshals, Løkken og Lønstrup fiskeriforening, to lokale restauranter, turismeerhverv og erhvervsdrivende samt sportsdykkerklub, som bakker op om projektet blandt andet af hensyn til miljø og turisme. Tidligere projekter har givet viden om foder og vækstbetingelser for hummeren og har ligeledes givet erfaring omkring værdien af lokal forankring og inddragelse af partnere i formelle samarbejdsaftaler. Det tidligere hummerprojekt har givet formidlingsmulighed på Nordsøen Oceanarium. Det er ekstremt vigtigt at holde alle partnere informeret omkring fremdrift, tiltag, problemer og ligeledes at sikre løbende overvågning af udsætninger.

6.6. Brug af lokalt eksisterende faciliteter, grupper, institutioner, foreninger el.lign.

I partnerskabet vil som ansøger indgå Nordsøen Forskerpark og Nordsøen Oceanarium, som dels vil bidrage med facilitering og drift af yngel- og opdrætsanlæg, praktisk drift af anlæg, formidling til projektpartnere og erhvervsliv. Øvrige partnere er Hirtshals, Løkken og Lønstrup Fiskeriforeninger som vil bidrage med indfangning af rognhummere til projektet samt involvering af lokale fiskere mht. begrænsning af fiskeri i bestemte zoner og udsætningspladser samt genudsætninger. Desuden vil Sportsdykkerklubben i Hirtshals blive inddraget i forbindelse med praktisk udsætning. Projektet vil også benytte sig af lokale turistorganisationer til PR.

6.7. Lokal identitet

Farvandet Hirtshals-Løkken

Op til begyndelsen af 1980'erne blev hummerfiskeriet i det kystnære farvand mellem Hirtshals og Løkken drevet af et ukendt antal erhvervs-, bierhvervs- og fritidsfiskere fra Hirtshals og fra landingspladserne Lønstrup og Løkken. Fiskeriet foregik hovedsagelig med tejner fra mindre fartøjer, som regel betegnet "joller". Fiskeriet var et udpræget sæsonfiskeri (maj- august) og var supplement til torske- og rødspættefiskeri. Typisk anvendte jollerne 50-200 tejner, der i reglen blev røgtet hver anden dag. Efterhånden var der kun få fritids- og bierhvervsfiskere, der benyttede et mindre antal hummertejner, og i dag er fiskeriet med tejner i realiteten ikke- eksisterende. Der fanges stadig hummere på stengrundene, men nu som sporadisk bifangst i torskegarn eller krabbegarn og fiskeriet har mistet sin betydning. Identiteten på kyststrækningen mellem Løkken og Hirtshals er naturligt forbundet til havet og de tilhørende fangsterhverv - samtidig er der ønske om at løfte turistsammensætningen så området i stigende grad besøges af betalingsvillige turister med fokus på blandt andet kultur, natur og madoplevelser.

7.5. Samarbejdspartnere

Samarbejdspartner, virksomhed, organisation el. lign

Hirtshals Fiskeriforening Niels Christian Nielsen nkn@hififo.dk 51532588

Lønstrup Fiskeriforening Svend Bjørnager fiskerilagnord@gmail.com 40261039

Løkken Fiskeriforening Bøgild xxxx xxxx

Hirtshals Sportsdykkerklub Heidi Høyer Borrisholt hhbo@nykredit.dk 44554533

Restaurant Lilleheden Ejvind Kjeldsen lilleheden@has.dk 98944538

Villa Vest Kim Møller-Kjær kontakt@villavest.dk 22782224

7.6. Beskrivelse af samarbejdet / netværket

Parterne forpligter sig til via indgåelse af samarbejdsaftale at levere den ønskede mængde rognhummere til projektet og forpligter sig til deltagelse i møder samt at stille op til PR-arbejde. Der afholdes fire årlige fællesmøder for hele samarbejdskredsen. Der er løbende mødeaktivitet mellem NF og konsulenten omkring opdræt. Fangstmøder med fiskeriforeninger 2 gange årligt. Udsætningsmøde med dykkerklub to gange i 2018. Parterne indgår et samarbejde om projektet Den Sorte Hummers Genkomst. Parterne har en fælles interesse i reetablering af hummerbestanden på nordvestjyske stenrev og indgår aftalen med henblik på øget hummerfiskeri og indtjening, øget fødevareturisme og imageløft til Løkken, Lønstrup og Hirtshals. Parterne har derfor indgået en aftale, der regulerer projektets udførelse, finansiering samt fordeling af pligter og forventninger om udkomme. Parterne anerkender og accepterer at være bundet af bestemmelserne i bevillingstilsagnet, og parterne er således underlagt bevillingsgivers krav til projektdeltagerne. Herunder, men ikke begrænset hertil, anerkender og accepterer parterne udtrykkeligt, at de sammen har en forpligtelse i henhold til de relevante bestemmelser i bevillingstilsagnet til at indlevere rapporter (halvårsrapporter og slutrapport) til bevillingsgiver udarbejdet i overensstemmelse med kravene i bevillingstilsagnet. Se endvidere underskrevne samarbejdsaftaler.

8.2. Begrundelse for nyhedsværdien scoret i forrige spørgsmål

Projektet er innovativt. Der er ikke nogensinde før foretaget udsætning af yngel af sort hummer i DK, men erfaringer fra andre lande har vist, at dette kan være medvirkende til at øge fiskeri; skabe arbejdspladser og medvirke til øget turisme. Det kræver en engageret indsats fra partnerne i projektet og en fælles forståelse af de langsigtede mål, såsom fredningsbestemmelser, reduktion i fiskeritryk og garnfiskeri i udvalgte områder, fredning af rognhunner. Projektet vil kunne danne præcedens for lignende projekter i andre regioner af Danmark, samt udsætning ved kunstige rev, vindmølleparker etc. hvor forholdene er egnede.

8.3. Spredning af best practice

Som nævnt vil projektets udsætninger, naturgenopretningstanken og bæredygtighedsprincippet være genstand for mediebevågenhed og dermed vidensspredning og kunne være medvirkende til lignende projekter i andre dele af landet, hvor der ligeledes vil kunne skabes merværdi og lokal forankring. Projektet vil være særdeles åbent omkring resultater og erfaringer og andre samarbejdsprojekter omkring reetablering af lokalt/historisk fiskeri med involvering af forskningsinstitution vil kunne drage nytte af dette. Der vil ske løbende publicering heraf og udsendelse af pressemeddelelser. Projektets parter vil også kunne indgå i seminarer og konferencer med indlæg. I projektperioden afholdes en vidensdag med involvering af andre relevante genetableringsprojekter.

9.2. Projektets levedygtighed i lokalsamfundet

Efter projektets toårige periode er det forventningen at genetableringen af den historiske hummerbestand vil skabe et bæredygtigt sommerfiskeri af hummer til anvendelse i restaurantsektoren. De involverede fiskeriforeninger vil have medlemmer, som målrettet fisker på denne højværdiråvare og vil kunne drive forretning på fiskeriet. Nordsøen bevarer sit hummeranlæg som del af udstilling formidling og vil således fortsat understøtte fokus på hummer i området. Et drømmescenarie gør kyststrækningen kendt for sine kvalitetshummere, som kan købes på restauranter og auktion. De lokale Visit-kontorer inddrager hummeren i deres markedsføring og vil kunne tiltrække et købestærkt og gastronomisk interesseret publikum til området.